

**Podlaski
Zespół Parlamentarny**

**STANOWISKO PODLASKIEGO ZESPOŁU PARLAMENTARNEGO
W SPRAWIE PUSZCZY BIAŁOWIESKIEJ**

Puszcza Białowieska jest unikatowym i niezwykle cennym obiektem przyrodniczym w skali międzynarodowej i krajowej – Obiekt Światowego Dziedzictwa UNESCO (OŚD), obszar Natura 2000 (Park Narodowy na części obszaru, sieć obszernych rezerwatów przyrody – 12,5 tys. ha, w tym liczne inne formy ochrony przyrody). Obszar polskiej części Puszczy wynosi około 65 tys. ha, w tym 10,5 tys. ha zajmuje Białowieski Park Narodowy. Pozostałą częścią administrują trzy nadleśnictwa: Białowieża, Browsk i Hajnówka.

Obiekt Światowego Dziedzictwa wraz ze strefą buforową zajmuje prawie całą polską część Puszczy Białowieskiej. Podzielono go na 4 strefy, wśród których tylko na terenie ostatniej obejmującej około 20 – 25% Puszczy, możliwe jest prowadzenie ochrony czynnej i pozyskiwania drewna. Pozostały obszar obejmuje strefę ścisłą oraz dwie częściowe o dużych reżimach ochronnych (dozwolone jest utrzymanie łąk i ograniczona gospodarka łowiecka).

Obiekt Światowego Dziedzictwa Puszcza Białowieska powołano na podstawie dwóch kryteriów: ochrony naturalnych procesów i ochrony różnorodności biologicznej.

Od 2008 roku rozpoczęła się w Puszczy Białowieskiej ponad dziesięcioletnia, bardzo silna gradacja kornika drukarza. O pogarszającym się stanie drzewostanów Puszczy alarmowano władze wielokrotnie, wskazując na konieczność podjęcia działań ratowniczych. Na skutek zaniechania ochrony czynnej ekosystemów leśnych zamarty drzewostany na powierzchni około 8.5 tys. ha.

W krótkim czasie nastąpiły zmiany runa leśnego (opanowanie dna lasu przez ekspansywne gatunki traw, malinę oraz gatunki inwazyjne) oraz destabilizacja i rozpad drzewostanów. Spowodowało to zwiększenie zagrożenia publicznego i pożarowego. W dłuższej perspektywie skutki tych zaniechań prowadzą do wycofania się priorytetowych gatunków i degradacji siedlisk chronionych dyrektywami Natura 2000. Ilość martwych drzew jest szacowana na 7-8 mln m³, w tym samego świerka na około 4,5 mln m³ (dane z wielkoobszarowej inwentaryzacji lasu). I w tej sytuacji duża część ludności zamieszkującej obszar Puszczy, w tym mieszkańcy Hajnówki, zmuszeni są do ogrzewania domów węglem (w sezonie grzewczym 2020/21 wstrzymano sprzedaż drewna opałowego).

Najważniejszym priorytetowym zadaniem dla Puszczy Białowieskiej jest obecnie przyspieszenie opracowania polskiej części Transgranicznego Zintegrowanego Planu Ochrony Obiektu Światowego Dziedzictwa UNESCO „Białowieża Forest”. Dokument ten będzie bowiem podstawą zarządzania Puszczą Białowieską w polskiej części.

Obecne strefy ochronne, które zostały wskazane w dokumencie powołującym Światowy Obiekt Dziedzictwa UNESCO, są rozczłonkowane. W czasie misji ekspertów UNESCO podkreślano potrzebę weryfikacji, scalenia stref oraz uwzględnienie głosów samorządów lokalnych.

Istnieje więc pilna potrzeba weryfikacji stref ochronnych UNESCO. Nowe strefowanie opracowano w ramach prac Zespołu Ekspertów powołanego w wyniku oddolnej inicjatywy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku. Opracowanie to powinno być wykorzystane w pracach nad Planem Zarządzania Obiektu Światowego Dziedzictwa.

Plan Zadań Ochronnych Obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska powinien być zmodyfikowany oraz dostosowany do nowej sytuacji prawnej (m. in. powołanie OŚD) i aktualnego stanu siedlisk i gatunków w Puszczy Białowieskiej (spowodowanego wielkoobszarowym zamieraniem drzewostanów, głównie świerkowych).

Konieczne jest pilne zatwierdzenie aneksu do planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Hajnówka, co umożliwi zabezpieczenie przeciwpożarowe Jednostki Wojskowej położonej w pobliżu miasta Hajnówka oraz zatwierdzenie planu ochrony przeciwpożarowej Puszczy Białowieskiej, podnoszące bezpieczeństwo publiczne mieszkańców i turystów, który będzie częścią składową Planu Zarządzania Obiektu Światowego Dziedzictwa.

Według Podlaskiego Zespołu Parlamentarnego społeczności lokalne oraz zarządcy terenu Puszczy Białowieskiej powinni mieć znaczący głos w kształtowaniu zasad zarządzania Puszczą Białowieską. Głosy te były pomijane lub niedoceniane w trakcie akceptacji ważnych dokumentów dotyczących zarządzania Puszczą Białowieską.

Ważnym elementem zarządzania winny być działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego zamieszkujących obszar Puszczy lokalnych społeczności.

Samorządy lokalne wskazują na uzasadnioną potrzebę wprowadzenia systemu rekompensat w związku z posiadaniem na swoim terenie obszarów i obiektów chronionych i ponoszeniem kosztów na ich utrzymanie oraz strat związanych z obowiązującymi ograniczeniami w zagospodarowaniu tych terenów.

Zarządzanie Puszczą Białowieską powinno ponadto zawierać następujące kierunkowe działania:

- zwiększenie ochrony czynnej cennych siedlisk i gatunków na podstawie wyników badań wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu Puszczy Białowieskiej
- przeprowadzenie szerokich konsultacji społecznych w sprawie zarządzania Obiektem z interesariuszami (miejscowe samorządy i organizacje pozarządowe, zarządcy terenu, naukowcy),
- przeprowadzenie kampanii społecznej informującej o stanie faktycznym, jak również kierunkach rozwoju Puszczy Białowieskiej jako Obiektu Światowego Dziedzictwa UNESCO.

W celu lepszego zarządzania i ochrony Puszczy Białowieskiej Podlaski Zespół Parlamentarny rekomenduje kontynuację kompleksowego monitoringu stanu siedlisk i gatunków, realizowanego przez Instytut Badawczy Leśnictwa.

(-) pos. Jarosław Zieliński – przewodniczący Zespołu

(-) pos. Mieczysław Baszko – wiceprzewodniczący Zespołu

(-) pos. Stefan Krajewski – wiceprzewodniczący Zespołu

(-) sen. Jacek Bogucki

(-) pos. Eugeniusz Czykwin

(-) sen. Mariusz Gromko

(-) pos. Lech Kołakowski

(-) sen. Marek Komorowski

(-) pos. Dariusz Piontkowski

(-) pos. Jacek Żalek

Warszawa, 26 stycznia 2022 roku